

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Brevis Et Vtilis Commentarivs In Priorem Epistolam Pauli
ad Corinthios, & in aliquot capita secundæ**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1561

VD16 M 2618

Capvt Tertivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36296

CAPVT TER-
TIVM.

DE toto suo ministerio, de fidelitate, & de efficacia prouocat initio ad testimonium ipsorum: Vos scitis meum ministerium fuisse efficax inter uos, quia & miracula uidistis, & uos ipsi ornati estis donis Spiritus sancti, dono curationis, & dono linguarum, sensistis & in cordibus uestris conuersionem & consolationem. Ergo non sum impostor, nec doctrina inanis fabula est.

In hac præfatione facit mentionem causæ efficientis, ubi manifesta asseueratio est, quæ affirmat, ministerium Euangelij esse efficax, non humanis uiribus, sed Deo ipso conuertente & uiuificante corda. Hoc testimonium opponendum est multis erroribus. Alij somniant Euangelium esse ociosam narrationem, & nihil efficere usquam, & cogitant inanem esse laborem docendi & discendi Euangelij, & nullam esse Ecclesiam. Huic pernicioso errori opponenda sunt multa dicta hoc loco & alibi. Sunt autem præcipua: Iohannis 20. Sicut misit me pater, sic ego

X 5 mitto

mitto uos, Manifestum est autem filij ministerium, fuisse efficax. Est igitur & deinceps efficax per alios, ab ipso aut mandato ipsius uocatos. Iohannis 15. Ego elegi uos & posui uos, ut uos eatis & fructum feratis, & fructus uester maneat. Lucæ 10. Qui uos audit, me audit. Romæ 1. Euangelium est potentia Dei ad salutem omni credenti. Esaia 55. Verbum meum quod egredietur de ore meo, non redibit ad me uacuum, sed efficiet omnia quæ uolo. Esaia 51. Posui uerba mea in ore tuo, & umbra manus meæ progam te, ut plantes cælos. Iohannis 11. Non pro his tantum oro, sed etiam pro illis, qui credituri sunt per Verbum eorum in me.

Hæc & similia testimonia sint nobis in conspectu, ut certò statuamus, uerè colligi Ecclesiam Deo, quandocumq; & ubique sonat uox Euangelij incorruptæ, & id ministerium uerè esse efficax. Hanc confirmationem nobis omnibus necessariam esse perspicuum est, quæ illustrat articulum Symboli: Credo esse Ecclesiam catholicam Sanctorum communionem.

Est autem illustre testimonium hoc loco positum, de quo postea dicam. Cum promulgatio Legis non fuerit inanis, sed habuerit suos effectus, constitutionem politię Mosaicę, & multa testimonia pręsentię Dei: Quanto magis uox Euangelij erit efficax, & uerę adferet æterna bona, quę promittit, cum propter hoc ministerium priora omnia facta sint. Quid enim prodesset politia mortuis patribus Abrahamę, Isaac, Iacob, qui eam nunquam uiderunt? Alia igitur maiora bona expectarunt. Sed de his uerbis in textu postea dicemus.

Alij somniant: Etiam si non est inanis fabula Euangelium, tamen est tantum lex, & hac disciplina homines sunt iusti, quam pręstant uiribus humanis naturę utcunq; imitantibus Legem.

Huic falsę imaginationi, de qua cum Pseudoapostolis semper dimicat, opponit sequentem antithesin: Deus fecit nos ministros non literę, sed Spiritus, Litera enim occidit, sed Spiritus uiuificat.

Hic primum appellationes discernantur.

II. EPISTOLA AD

tur. Origenes & multi alij, sicut Pseudo-
apostoli, cogitarunt Euangelium Legem
esse moralem, & eo commodiorem, quam
fuit Mosaica, quia est expeditior, nec oner-
at gentes Ceremonijs. Et literam intelli-
git Origenes Ceremonias, Spiritum inter-
pretationem allegoricam. Hæc Origenes
deliramenta falsa & explodenda sunt.
Et sciendum est, literam dici omnem do-
ctrinam Legis & Euangelij, intellectum
literæ historicum seu iuxta sermonis pro-
prietatem & allegorias, denique omnium
cogitationes, bonas intentiones, conatus
& assuefactiones humanarum uirium, sine
Spiritu sancto accendente uerum timore
Dei, & ueram fiduciam & inuocationem
filij Dei, qua corda liberantur ex ueris do-
loribus. Hæc omnia nominat literam, quia
est, pictas imitationes in mente & exte-
nis membris, quæ non sunt uita & mo-
tus diuini. Sic loquitur de litera Rom: 2.
Circumcisio cordis Spiritu non Litera,
& Romano: 7, Seruiamus in
nouitate Spiritus, non in uetustate
Literæ.

Spiritus significat uerissimè hoc loco
Spiritum sanctum, procedentem ab æter-
no patre

no patre & filio Domino nostro Iesu Christo. Cum enim uoce Euangelij accepta, per filium, qui est Verbum æterni patris, reconciliamur æterno patri, simul ab æterno patre & filio effunditur in corda nostra Spiritus sanctus, & uerè habitat in nobis diuinitas, liberat nos ex doloribus inferorum, & uiuificat nos, inchoat nouam lucem & sapientiam, & motus cum Deo congruentes, ut manifesta testimonia adfirmant.

Galatas quarto. Misit Deus Spiritum filij sui in corda nostra, clamantem Abba pater.

Et in Actis capite secundo. Dextra Dei exaltatus, promissionem sancti Spiritus accipiens à patre effudit eum, quem nunc uos uidetis & auditis.

Et Iohannis 14. Dabit uobis alium Paracletum, ut maneat uobiscum in sempiternum, Spiritum ueritatis.

Et Zacha: 12. Effundam super domum Dauid Spiritum gratiæ & precum. Etsi breuis descriptio est, tamen ostendit, quare detur Spiritus sanctus, & quid interfit inter iusticiam noui Testamenti & Legem, qua uel condemnati sumus in mortem

II. EPISTOLA AD

mortem, uel utcunque præstamus disciplinam. Ideo enim per Euangelium datur Spiritus sanctus, ut primum corda sentiant se esse in gratia, & agnoscant Filium Dei, per quem & propter quem datur remissio peccatorum, sicut ipse inquit Iohannes 16. Ipse me glorificabit, Spiritu sancto accendente corda, beneficia Mediatoris agnoscuntur, & uera fiducia misericordiae propter Mediatorem promissae uiuificantur. Ac simul præsentia Dei sentitur, & fit uera Inuocatio. Et quia ipse Spiritus sanctus est motor diuinus, & Lex Dei non aliter, nec in angelis nec in hominibus, nisi ipso Deo in eis lucente & eos mouente iam sunt in Sanctis initia aeternae uitae & iustitiae aeternae, sicut & mox dicitur in hoc capite tertio: Nos reuelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam, tanquam à Domini Spiritu, id est, nos uentis sentientes iudicium & iram Dei aduersus peccata, & rursus sentientes audita promissione & agnito Mediatore consolationem, cernimus gloriam Domini, iudicium & uitam, & transformamur in eandem imaginem, id est, huius lucis & uitae participes efficimur, & hæc gloria, id est, iustitia

iusticia & uita crescunt in conuersis, lucente in eis Spiritu Domini nostri Iesu Christi, per quem datur Spiritus sanctus.

Denique collatio literæ & Spiritus ita fit illustris, cum cogitatur utcumque, qualis sit post resurrectionem futura æterna iusticia & uita, cum Deus erit omnia in omnibus. Hic integra iusticia erit Deo ipso in nobis palam habitante & lucente. Ad illam æternam uitam & lucem confer iusticiam Pharisei alicuius, qui aut securus est, donec non sentit iudicium Dei, aut ruit in desperationem & dolores inferorum, cum sentit iram Dei, ut Saul. In tali uiro cor est sine Deo & sine uita, & sunt horreni fremitus aduersus Deum iuxta illud dictum: Cor hominis peruersum & ærumnosum.

Idem velum in lectione veteris Testamenti manet.

ENarratis uocabulis literæ & Spiritus, accommodat Paulus typum de facie Moyfi uelata. Hæc interpretatio Prophetica & Apostolica, Phariseis & Pseudoapostolis ignota fuit, qui nec Legem nec

Pro-

II. EPISTOLA AD

Promissiones intellexerunt. Primum autem historiam oportet noram esse, quæ recitatur Exodi 34. ubi dicitur, Moyfi faciem sparsisse fulgorem, ut aspici à populo non posset, ac propterea, cum loqueretur ad populum, texisse eum faciem uelamine, quod tamen ingrediens ad Dominum & loquens cum eo amouit. Huius historiæ significationem, quæ nusquam alibi traditur, Apostolus hic exponit. Manifestum est totam naturam humanam uiribus naturalibus sine regeneratione, etiam cum discit & imitatur Legem, tantum qualefcunq; externos gestus Legis facere, ut Saul retinet utcunq; professionem de unico Deo, in hoc populo profectus, sed cor est plenum dubitationibus, non statuit se recipi & exaudiri à Deo, sentit se mori, & in morte non sentit consolationem & uitam. Deinde sunt alij acerrimi motus pugnantes cum Deo, Deniq; omnes homines non profani sua experientia norunt, humanas uires tantum utcunq; regere posse locomotiuam, seu externos gestus. Cum autem Deus ostendat iram suam contra peccatum, quæ describitur in Lege, fugiunt corda, & magnitudine iræ opprimuntur, & fremunt aduersus

Deum

Deum & ruunt in mortem. Ita utrunq; significatur. Populus intuetur faciem uelam, id est, Legis externa opera utcunque audit & imitatur, & hæc imitatio est iusticia politica, & Pharisaica, sed fulgorem Moyfi ferre natura hominum non potest, id est, iudicium & iram Dei aduersus peccata, quæ describitur Lege Dei, nequaquæ potest natura hominum tolerare. Sicut hic dicitur: Lex est ministerium mortis. Et experientia testatur, homines sine consolatione Euangelica ruere in æternam desperationem & mortem.

Hæc doctrina sæpè apud Paulum repetita est, ut Roman: 4. Lex iram efficit. Item, Rom: 7. Peccatum per Legem occidit me. Item 1. Corinth: 15. Aculeus mortis peccatum est, potentia uero peccati Lex. Hæc toties repetit Paulus, ut ostendat homines non fieri iustos Lege.

Quod uerò dicitur in Exodo, Moysem amouisse uelamen ingredientem ad Deum, & loquentem cum eo, & completum esse luce diuina: Significatum est, aliam esse iusticiam, qua Deo sumus accepti, & qua Deum sustinere possumus, scilicet quando filius loquens in nobis, communicat nobis lucem suam. Ita uelum Legi detrahitur,

Y hitur,

II. EPISTOLA AD

hatur, & tollitur hypocrisis, & sunt in nobis
iusticia & uita, quam Lex describit, sed non
exhibet, uerum filius Dei exhibet. Ideo
hic inquit Paulus: Velum aboleri per
Christum, Hæc sententia de uera conuer-
sione intelligenda est. In ueris doloribus
agnoscimus non reddi pacem conscientie
& uitam per bona opera. Agnoscimus
procul nos à perfectione Legis abesse, Sed
ita reddi conscientijs ueram consolatio-
nem, quæ est initium uitæ æternæ, cum fi-
lium Dei agnoscimus, & promissione tri-
us sustentamur, ut Dauid reuiuiscit, audi-
ens & fide amplectens hanc uocem: Do-
minus abstulit peccatum tuum. Tu
enim agnita misericordia Dei, uiuificatus
per filium Dei, & ad Deum accedit, imo-
cat eum, & habet initia ueræ obedientiæ
iuxta hæc dicta: Accepistis Spiritum ad-
optionis filiorum, quo clamamus Abba
pater. Et pertinent huc dicta omnia, quæ
loquuntur de uera conuersione, & de uitæ
ac iusticia æterna in conuersis, ut Ieremias
31. Dabo Legem meam in uisceribus cor-
dum, & in corde eorum scribam eam.

Declarat igitur Paulus hoc dictum
quomodo uelum aboleatur per Christum
quia mox concionatur de conuersione
quia

quiens: Cum conuersus fuerit Israel ad Dominum, aufertur uelamen. Hanc doctrinam utcunq; in uera conuersione & consolatione discimus. Nec satis est hic de allegorijs Ceremoniarum dicere. Loquitur enim hæc collatio de Lege morali, seu de iudicio & ira aduersus peccatum, & de consolatione.

Dictum est de Litera, de Spiritu, de discrimine externæ disciplinæ, quæ uelam Moyfi faciem intuetur, & de sensu iudicij ac iræ Dei, & de consolatione. His interpretationibus consideratis, iam continua series huius capituli erit planior. Ac ualdè prodest hanc consolationem, quæ hic recitatur, in conspectu tenere, & sæpè cogitare.

Cum ministerium mortis fuerit gloriosum, multò magis ministerium spiritus erit gloriosum.

Valdè excruciantur omnium hominum animi tristi specie Ecclesiæ. Nequaquam tali gloria constituunt Apostoli Ecclesiam, ut Moyse politiam. Vagantur,

Y 2 tur,

II. EPISTOLA AD

tur, ut erronei, & cum tantę sint dissipatio-
nes, uidentur conatus Apostolorum ina-
nes esse. Concutiuntur etiam dubitatione
singulorum animi, an uox Euangelij in
ipsis sit efficax, an sit uera, an sit aliqua Ec-
clesia, an exaudiat nos Deus, cum tantum
pauci homines, ac uelut seditiosi ample-
ctantur Euangelium, et hi sint oppressi Ty-
rannide & multis ærumnis, nec sit conso-
ciata multitudo certo imperio.

Aduersus hanc grauissimam tentati-
onem opponit dulcissimam consolatio-
nem: Deus fuit efficax in constituenda
umbra: Ergo multo magis erit efficax
nunc exhibito ipso Messia.

Diligenter autem considerandę sunt
adpellationes. Promulgationem Legis
nominat ministerium mortis & condem-
nationis, sicut alias sæpē dictum est, Lege
tantum accusari, non tolli peccatum in hac
misera natura. Euangelium uero nomi-
nat ministerium Spiritus & iustitię, quia
certum est uoce Euangelij filium Dei in
his qui credunt, efficacem esse, qui cum in
ueris terroribus agnoscunt se fide accipere
remissionem peccatorum, uiuificat eos
Spiritus sanctus, & efficit in cordibus le-
ticiam in Deo, & motus congruentes uoluntati

uoluntati Dei, sicut in Zacharia dictum est: Effundam super domum David Spiritum gratiæ & precum, id est, Spiritum sanctum, quo corda agnoscant se esse in gratia, & qui accendat ueram inuocationem & cæteras uirtutes. Ideo postea nominat Paulus hoc loco Euangelium ministerium iusticiæ, ubi rursus anthitesis consideranda est. Lex armat peccatum, ut alibi dictum est. Aculeus mortis peccatum est, potentia autem peccati Lex est. Sed Euangelium est ministerium iusticiæ, quia & ostendit quomodo detur remissio peccatorum, & quomodo simus iusti, & hæredes uitæ eternæ, & per hanc ipsam uocem filius Dei est efficax, & mouet corda Spiritu suo sancto, ut fide accipiant beneficia oblata. Nominat autem iusticiam hæc omnia: Remissionem peccatorum & reconciliationem, quæ fit fide propter filium Dei, & ipsum filium Dei imputantem nobis suam iusticiam, & uiuificatorem nos Spiritu suo sancto, & nouos motus congruentes Deo accendentem, sicut supra dicitur: 1. Cor: 1. Ex ipso uos estis per Christum Iesum, qui factus est nobis sapientia à Deo, iusticia & sanctitas & redemptio.

Tandem & collationem addit Paulus:

Y 3 lus;

II. EPIS: AD COR: CAP. III.

Ius : Imo tanta est excellentia gloriae Euan-
gelij, ut promulgatio Legis, quae multa
exempla terribilia continet, ut poenas Pha-
raonis, & alias multorum, non sit dicenda
gloriosa, si ad bona aeterna conferatur, quae
affert Euangelium, & quae post resurrecti-
onem palam conspiciuntur. Hanc esse sen-
tentiam sequentia indicant. Cum Lex, quae
tamen interitura erat, tanta gloria ornata
sit, quanto magis Euangelium erit glorio-
sum & efficax, quod non affert umbras,
sed res aeternas. Hae tota oratio consolati-
o est, ut sciamus Euangelium certo effi-
cax esse, & uere sic Deo colligi aeternam
Ecclesiam, etiam si humanis iudicijs uide-
tur mirum, hoc modo uoce miserorum hu-
minum res tantas effici, praesertim cum non
constituatur certa politia, & tota Ecclesia
sit dissipata multitudo. Aduersus haec scan-
dala instituta est consolatio. Ideo mox in-
quit : Habentes igitur talem spem,
magna libertate utimur.

*Huc usq; pertexuit Philippus
commentarium in alteram
Epistolam ad Cor-
inthios,*